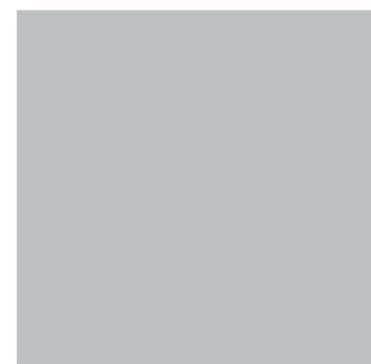
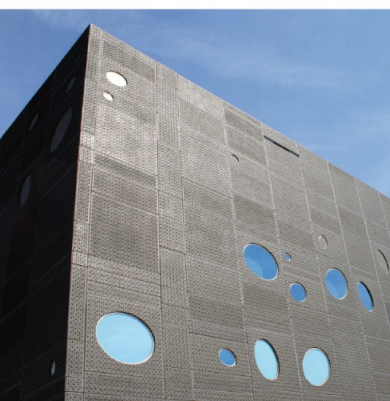




Rekenkamer | Tilburg

Jaarverslag 2010 / Onderzoeksprogramma 2011

Tilburg, februari 2011



Jaarverslag 2010/Onderzoeksprogramma 2011

Tilburg, februari 2011

Rekenkamer Tilburg

De heer drs. N.W. Gouw (voorzitter)
Mevrouw dr. N.W. Hertogh
De heer drs. J.H.M. Wielders
De heer prof. Dr. H.A.A. Verbon
Mevrouw drs. D.M.H. van Dongen (secretaris)

Stadhuisplein 130 (Stadskantoor 1)
5038 TC Tilburg
013-5429255
www.tilburg.nl/rekenkamer
rekenkamer@tilburg.nl

Jaarverslag 2010

Inleiding

In dit jaarverslag blikt de Rekenkamer Tilburg terug op de activiteiten die in 2010 zijn verricht. Richtinggevend voor deze activiteiten was het *onderzoeksprogramma 2009-2010* dat in juni 2009 is vastgesteld. Mede als gevolg van een ingediende motie (november 2009) waarin de Rekenkamer Tilburg werd verzocht een onderzoek uit te voeren naar de 'gang van zaken' rondom de parkeergarage Pieter Vreedeplein, is het oorspronkelijke onderzoeksprogramma in 2010 op onderdelen herzien. Gelet op de beschikbare onderzoekscapaciteit heeft de Rekenkamer Tilburg besloten het onderzoek 'publieke verantwoording' niet meer uit te voeren. De onderzoeken naar de monitoring beleid impuls wijken en de programmabegroting zijn later opgestart en zullen in 2011 tot een afronding komen. In 2010 zijn door de Rekenkamer Tilburg drie rapporten aan de raad aangeboden.

Rekenkamerrapportages 2010

- Rekenkamerbrief *Subsidiebeleid: een pleidooi voor een kwantumsprong* (januari 2010)
- Rapport *Garage onderbouwd? Een onderzoek naar de aankoop en exploitatie van de parkeergarage Pieter Vreedeplein* (april 2010)
- Rapportage *Sturing en beheersing apparaatskosten* (november 2010)

Onderzoek subsidiebeleid

Eind 2009 heeft de Rekenkamer Tilburg onderzoek gedaan naar het subsidiebeleid. De resultaten van dit onderzoek zijn verwerkt in de Rekenkamerbrief '*Subsidiebeleid: een pleidooi voor een kwantumsprong*' welke is behandeld in de commissie Modern Bestuur van 29 maart 2010 en de gemeenteraad van 19 april 2010. Als het gaat om de betrokkenheid van de raad bij het subsidieproces constateerde de Rekenkamer dat de rol van de raad marginaal is te noemen. Er zijn weinig aangrijpingspunten voor de raad in dat proces om zijn sturende en controlerende rol te vervullen. Door het ontbreken van beleidskaders is het voor de raad moeilijk de geformuleerde programma's van eisen tegen (politieke) doelstellingen af te zetten. De Rekenkamer formuleerde een tweetal aanbevelingen ter verbetering van de kaderstellende en controlerende rol van de raad: Ten eerste adviseerde de Rekenkamer de raad om het college een opdracht te geven om op basis van de in het rapport 'Stappen Voorwaarts' gedane aanbevelingen een 'plan van aanpak voor een integrale en kwalitatieve verbeteringslag', op te stellen. Daarnaast adviseerde de Rekenkamer om in de toekomst te gaan werken met het instrument visitatie. In de gemeenteraad van 19 april 2010 heeft de raad (na een raadsbreed aanvaard amendement) het volgende besluit genomen:

De raad besluit om:

1. *Het college opdracht te geven om:*
 - a. *Voor de zomer op basis van de in 'Stappen voorwaarts...' gedane aanbevelingen, mede in aanmerking nemend de bevindingen en aanbevelingen van de Rekenkamer, een plan van aanpak op de te stellen voor een integrale en kwalitatieve verbeteringslag van beleids(kader)nota's, programma's van eisen, het subsidieproces als zodanig en de verantwoording door en communicatie met de instellingen.*
 - b. *In dit plan van aanpak nadrukkelijk een voorstel te doen voor de invulling van zowel de kaderstellende als controlerende rol van de raad in het subsidieproces.*
 - c. *In het plan van aanpak ook aandacht te geven aan de wijze waarop de publieke verantwoording rondom subsidies vorm gegeven zal worden.*
2. *Op basis van het plan van aanpak en zo snel als mogelijk, een discussie te voeren binnen de commissie Modern Bestuur over de wijze waarop zowel de kaderstellende als de controlerende rol nader ingevuld kunnen worden. In deze discussie ook de wijze waarop dit georganiseerd kan worden, bijvoorbeeld in de vorm van een raads werkgroep, te betrekken.*

Onderzoek parkeergarage Pieter Vreedeplein (Garage onderbouwd?)

Bij de begrotingsbehandeling 2010 (november 2009) werd de Rekenkamer Tilburg middels een motie gevraagd een onderzoek in te stellen naar de gang van zaken rondom de parkeergarage Pieter Vreedeplein. De Rekenkamer heeft gehoor gegeven aan dit verzoek, wat heeft geresulteerd in het onderzoeksrapport 'Garage onderbouwd?' (april 2010).

Centraal in het onderzoek stond de vraag in welke mate de raad invulling heeft gegeven aan haar kaderstellende en controlerende rol ten aanzien van de aankoop en exploitatie van de parkeergarage Pieter Vreedeplein. De Rekenkamer heeft tevens gekeken naar de wijze waarop het college de besluitvorming door de raad heeft voorbereid en ondersteund. De Rekenkamer trok conclusies met betrekking tot de onderlinge afspraken en spelregels tussen raad en college, het proces van kaderstelling, de geformuleerde beleidskaders, de informatievoorziening door het college en het interne beheersinstrumentarium. De Rekenkamer kwam met de aanbeveling aan de raad om een speciale procedure vast te stellen met daarin afspraken over het besluitvormingsproces en de informatievoorziening bij grote projecten. Verder deed de Rekenkamer een aantal suggesties dat betrokken kon worden bij de behandeling van de collegenota 'lessen van Midi-dossier'.

Het rapport 'Garage onderbouwd' is op 7 juni 2010 besproken in de commissie Modern Bestuur. Tijdens de raadsvergadering van 21 juni 2010 is raadsbreed een amendement aanvaard. De gemeenteraad heeft naar aanleiding van het rapport 'Garage onderbouwd' als volgt besloten:

'De Auditcommissie de opdracht te geven om voorstellen te doen tot 'het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de Raad' waarbij in ieder geval aandacht zal zijn voor:

- *Een voorstel voor het vaststellen van een speciale procedure met daarin tenminste procesafspraken over het besluitvormingsproces en de informatievoorziening bij grote projecten.*
- *Een voorstel voor het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van de Raad bij het subsidiebeleid.*
- *De rol van de Raad in het kader van de aanpassing van de Planning en Control cyclus.*
- *En voor het overige alle zaken die de kaderstellende en controlerende rol van de Raad kunnen versterken'.*

Onderzoek Sturing en beheersing apparaatskosten

De Rekenkamer Tilburg heeft in 2010 onderzoek gedaan naar de wijze waarop invulling wordt gegeven aan de rolverdeling tussen raad en college inzake de sturing en beheersing van apparaatskosten alsmede de feitelijke omvang en ontwikkeling van de aan de programma's toegerekende apparaatskosten. Het onderzoek heeft aangetoond dat de raad geen inzicht heeft in de apparaatskosten en dat door de raad niet gestuurd wordt op de post apparaatskosten. De Rekenkamer vindt een meer sturende rol van de raad ten aanzien van de apparaatskosten gewenst. De Rekenkamer kwam met een tweetal aanbevelingen. De eerste aanbeveling richtte zich op het inventariseren van de informatiebehoefte van de raad ten aanzien van de apparaatskosten (en deze behoefte vervolgens borgen via de financiële beheersverordening). Bij de tweede aanbeveling werd een meerjarige kadernota bedrijfsvoering bepleit door de Rekenkamer.

Het rapport 'sturing en beheersing apparaatskosten' is behandeld in de commissievergaderingen Modern Bestuur van 6 en 13 december 2010. Tijdens de raadsvergadering van 20 december 2010 is een raadsbreed amendement aanvaard. De gemeenteraad heeft n.a.v. het rekenkamerrapport als volgt besloten:

De raad besluit om:

- 1) *De conclusies van het Rekenkamerrapport te onderschrijven.*
- 2) *Het college de opdracht te geven om te komen tot een beter inzicht te komen in de apparaatskosten en de informatiehuishouding hierop aanpassen.*
- 3) *Het college de opdracht te geven om (binnen het traject herontwerp P&C) de informatiebehoefte van de raad ten aanzien van de bedrijfsvoering en de daarbij behorende kosten in kaart te brengen en deze behoefte te vertalen binnen het nieuwe herontwerp P&C.*
- 4) *Het college de opdracht te geven (als sluitstuk van de ontwerpfase 'herontwerp P&C') uiterlijk eind 2011 een meerjarige kadernota bedrijfsvoering aan de raad ter vaststelling voor te leggen.*

Personele invulling

Op 2 februari 2009 heeft de raad (voor een termijn van zes jaar) vier leden voor de Rekenkamer benoemd: dhr. drs. N.W. Gouw, mw. dr. M.W. Hertogh, dhr. prof.dr. H.A.A. Verbon, dhr. drs. J.M.H. Wielders.

Per 1 februari 2010 is een nieuwe secretaris/onderzoeker voor de Rekenkamer Tilburg aangesteld (mw. drs. D.M.H. van Dongen). De vorige secretaris/onderzoeker dhr. J.van Iersel heeft in februari 2010 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt.

Financiën (in euro's)

<i>Inkomsten</i>	Gereserveerd voor salarissen	116.000
	Jaarlijks onderzoeksbudget	25.000
	Overheveling onderzoeksbudget 2009	25.000
	Beschikbaar voor overige kosten	0
	Totaal beschikbaar 2010	166.000
<i>Uitgaven</i>	Salariskosten (secretaris & vergoeding leden)	116.034
	Onderzoekskosten	26.182
	Overige kosten (o.a. lidmaatschap NVRR, repro e.d)	2.701
	Totaal uitgaven 2010	144.917
	Exploitatieoverschot	21.083

Pilot T-community

In 2010 heeft de Rekenkamer Tilburg deelgenomen aan de pilot T-community. De T-community is een virtuele omgeving waar deelnemers o.a. bestanden kunnen uitwisselen en berichten kunnen delen.

Overige werkzaamheden

In 2010 waren de overige activiteiten o.a.:

- Periodiek overleg met de auditcommissie, gemeentesecretaris, gemeentecontroller en de raadsgriffier.
- Overleg met fractievoorzitters
- Bijwonen informatiebijeenkomsten Spoorzone
- Kennismakingsgesprek nieuwe burgemeester en wethouder (portefeuillehouder bestuur)
- Deelname aan overleg secretarissen Rekenkamer(cie)'s Noord Brabant
- Deelname aan NVVR-congres
- Volgen relevante ontwikkelingen m.b.t. Rekenkamer(funcitie).

Spelregels behandeling rapporten Rekenkamer

In het presidium van 6 december 2010 zijn de 'spelregels behandeling rapporten Rekenkamer' vastgesteld. Deze spelregels bieden enerzijds aan de raad, het college en de Rekenkamer duidelijkheid over de procesgang en bieden anderzijds een waarborg dat rapporten van de Rekenkamer conclusies behandeld worden door de raad. Het Reglement van Orde van de gemeenteraad, zal hierop nog worden aangepast.

Spelregels behandeling rapporten Rekenkamer Tilburg

► 1. Openbaarmaking rapport Rekenkamer

Na de bestuurlijke hoor en wederhoor maakt de Rekenkamer haar rapport openbaar. De Rekenkamer stuurt (conform artikel 185, lid 4) haar rapport aan de raad en het college. Via de dagmail ontvangen alle raadsleden een link naar het PDF-bestand van het rapport. Het college, alle fractievoorzitters, de voorzitter van de auditcommissie en de leden van de functionele commissie waarin het Rekenkamerrapport besproken wordt, ontvangen een 'hardcopy'. Ook op de site www.tilburg.nl/Rekenkamer wordt de rapportage geplaatst. De media zal via een persbericht op de hoogte worden gesteld.

► 2. Verzoek om agendering

De Rekenkamer verzoekt de raad (in praktijk via de griffier en de commissiesecretaris) om het rapport te agenderen voor de eerstvolgende vergadering van de meest relevante functionele commissie. Het rapport is voorzien van één door de Rekenkamer opgemaakt en ondertekend ontwerp-raadsvoorstel en ontwerp-raadsbesluit. Indien daaraan behoefte bestaat kan een aparte informatiebijeenkomst (voorafgaand aan de commissie) worden belegd.

► 3. De Rekenkamer geeft een presentatie over haar bevindingen in de functionele raadscommissie (eventueel onder uitnodiging van andere cie's) en/of een informatiebijeenkomst voor de gehele raad.

De voorzitter van de Rekenkamer (en/of een ander door de Rekenkamer aangewezen lid) geeft (met instemming van de voorzitter van de betreffende raadscommissie) een toelichting op haar onderzoek en het ontwerp-raadsvoorstel. De fracties krijgen de gelegenheid tot vragen stellen aan de Rekenkamer. De voorzitter beantwoordt eventuele technische vragen (= informatieve fase). In deze fase van de behandeling wordt het gesprek gevoerd tussen de Rekenkamer en de commissie. Het college van B&W neemt niet deel aan deze fase van de behandeling.

Na deze toelichting door de Rekenkamer volgt de reguliere procedure (= oordeelsvorming) met de beraadslaging over het agendapunt met discussie tussen de portefeuillehouder en commissieleden: De vakcommissie bespreekt het onderzoeksrapport, het ontwerp-raadsvoorstel en het ontwerp-raadsbesluit met als beoogd resultaat: een ontwerp-raadsbesluit waarin de commissie zich in meerderheid kan vinden. De Rekenkamer mengt zich in deze fase niet in deze (politiek) inhoudelijke discussie (en neemt dus niet deel aan deze fase van behandeling en is louter aanwezig als toehoorder). De commissie kan in deze oordeelsvormende fase aan de portefeuillehouder (wethouder) vragen zijn bestuurlijke reactie op het rapport toe te lichten. De voorzitter van de functionele commissie bepaalt uiteindelijk of het een 'A', 'B' of 'C'-stuk wordt op de agenda van de gemeenteraad.

► 4. De Rekenkamer stelt een eindvoorstel op inclusief een ontwerp-raadsbesluit

Gehoord hebbende de discussie in de commissie, stelt de Rekenkamer het eindvoorstel op en biedt dit eindvoorstel ter agendering aan bij de griffie. Richting raadsleden wordt aangegeven om eventuele onderzoekstechnische vragen vooraf bij de secretaris van de Rekenkamer in te dienen zodat deze vragen voorafgaand aan de raadsvergadering schriftelijk door de Rekenkamer kunnen worden afgedaan.

► 5. Beraadslaging eindvoorstel Rekenkamer

De Rekenkamer neemt niet deel aan het debat tussen de raad en het college. De raad kan het (ontwerp)raadsbesluit overnemen of amenderen. Als het ontwerp-besluit is geamendeerd door de raad is het duidelijk dat de Rekenkamer daar geen verantwoordelijkheid voor draagt.

Onderzoeksprogramma 2011

Inleiding

Jaarlijks kiest de Rekenkamer Tilburg een aantal onderwerpen voor nieuw onderzoek, op basis van een inschatting van de meerwaarde van een Rekenkameronderzoek. De Rekenkamer houdt doorlopend een groslijst van (actuele) onderwerpen bij. Met alle fractievoorzitters zijn in de zomer van 2010 inventariserende gesprekken gevoerd om suggesties vanuit de raad te vernemen met betrekking tot de onderwerpkeuze. Voor 2010 heeft de Rekenkamer Tilburg twee nieuwe onderwerpen gekozen: nieuwe sportaccommodaties en de staat van het dualisme in Tilburg. Daarnaast lopen de reeds in 2010 opgestarte onderzoeken over de programmabegroting en de monitoring van het beleid impulslijnen nog door in 2011.

In 2010 is er binnen het overleg van secretarissen van een aantal rekenkamer(commissie) uit Noord-Brabant (Rekenkamer(cie's) van Den Bosch, Breda, Eindhoven, Tilburg, West-Brabant, Oss) het idee ontstaan om in de toekomst een gemeenschappelijk rekenkameronderzoek uit te voeren. Vanuit diverse Rekenkamer(cie)'s is positief gereageerd op dit initiatief. In 2011 zal gekeken worden of een dergelijke samenwerking (in de vorm van een gezamenlijk onderzoek) verder vormgegeven kan gaan worden.

Onderzoekprogramma 2011

- *Onderzoek Sturing middels de programmabegroting*
- *Onderzoek (monitoring en evaluatie) beleid impulslijnen*
- *Onderzoek Nieuwe Sportaccommodaties*
- *Onderzoek Staat van het dualisme in Tilburg*

Onderzoek sturing middels de programmabegroting

In 2010 heeft het college besloten tot een project om te komen tot een herontwerp van de P&C-cyclus (passend binnen een breder traject 'organisatieontwikkeling'). Uitgangspunt is te komen tot een P&C-cyclus die beter aansluit op de wensen en behoeften van raad, college en management. Ook binnen de Auditcommissie heeft de (toegankelijkheid) van de programmabegroting de aandacht (als onderdeel van het traject om te komen tot een versteviging van de kaderstellende rol van de raad).

De Rekenkamer Tilburg heeft in haar onderzoeksprogrammering 2009/2010 een onderzoek naar de 'sturing middels de programmabegroting' aangekondigd. Gelet op bovenstaande ontwikkelingen is het in juni 2009 aangekondigde onderzoek pas later opgestart.

De Rekenkamer Tilburg heeft dit keer niet gekozen voor een 'traditionele' onderzoeksaanpak (deskresearch, onderzoeksrapport). In plaats daarvan is gekozen voor een meer interactieve aanpak, waarbij de Rekenkamer vanuit zijn onafhankelijke rol bouwstenen wil aandragen voor de verschillende trajecten en het traject 'herontwerp P & C' in het bijzonder. In 2011 wil de Rekenkamer de volgende activiteiten ondernemen:

- De Rekenkamer Tilburg organiseert in januari 2011 een expertmeeting voor de raad. Tijdens deze meeting presenteert de Rekenkamer haar bevindingen van het deskresearch naar de transparantie en inzichtelijkheid van de Tilburgse programmabegroting. Onder leiding van professor Aardema zal o.a. gediscussieerd worden over een door de Rekenkamer opgesteld programma van eisen voor een toekomstige opzet van de programmabegroting.
- De Rekenkamer Tilburg is voornemens een 'second opinion' te geven op de voorstellen met betrekking tot het herontwerp van de P&C-cyclus.

Onderzoek Monitoring en evaluatie gemeentelijk beleid impuls wijken

In 2010 is de Rekenkamer Tilburg gestart met haar onderzoek naar de monitoring gemeentelijk beleid impuls wijken. In juli 2010 is het onderzoeksplan ter kennisname toegezonden aan de gemeenteraad en het college. Het doel van het onderzoek is tweeledig: onderzocht wordt de vraag of het college de voortgang van het beleid met betrekking tot de impuls wijken adequaat bewaakt en - in het verlengde hiervan - of de raad in positie is om adequaat invulling te geven aan zijn verantwoordelijkheden op het terrein van controle, heroverweging en bijsturing. Ter beantwoording van deze centrale onderzoeksvraag zal de rekenkamer Tilburg deskresearch uitvoeren en interviews met betrokken ambtenaren houden. Voor de zomer van 2011 zal de Rekenkamer haar rapport met conclusies en aanbevelingen aan de raad aanbieden.

Onderzoek Nieuwe sportaccommodaties in de stad

In de afgelopen jaren heeft de gemeente Tilburg geïnvesteerd in nieuwe sportaccommodaties zoals de sporthal T-kwadraat, de Ireen Wüstbaan (beide in het gebied Stappegoor) en het sportcomplex de Drieburcht. Ook het huidige college heeft in haar Coalitieakkoord aangegeven te willen investeren in nieuwe sportaccommodaties zoals het hockeycomplex en de T-dome. De Rekenkamer Tilburg is voornemens om in najaar van 2011 een onderzoek uit te voeren naar de wijze waarop de besluitvormingsprocessen van twee (recentelijk) gebouwde sportaccommodaties verlopen zijn Tilburg. Welke aannames zijn gehanteerd om te komen tot de (investering)beslissing? Welke bedragen zijn geïnvesteerd? Maken deze investeringen onderdeel uit van een strategisch (meerjarig) kader? Hoe is de (risico)verhouding particuliere investeerders/gemeente georganiseerd? Heeft er een expliciete afweging plaatsgevonden of de ontwikkeling en exploitatie van de accommodatie een (publieke) taak van de gemeente is? Een nader onderzoeksplan moet nog worden opgesteld (voorjaar 2011). In het onderzoeksplan zal de definitieve keuze voor de twee nader te bestuderen cases worden gemaakt.

Onderzoek Staat van het dualisme in Tilburg

De Wet Dualisering gemeentebestuur is ingevoerd op 7 maart 2002. Sinds de invoering van deze wet zijn de rollen, taken en posities van de raad en het college gescheiden en beschikken beide organen over een eigen ambtelijke organisatie ter ondersteuning. Op landelijk niveau zijn al op verschillende momenten studies uitgevoerd naar de stand van zaken van het in 2002 gestarte proces van dualisering. Zo verscheen eind 2008 de 'Staat van de dualisering'. De Rekenkamer Tilburg wil onderzoek gaan doen naar de 'staat van het dualisme' in (10 jaar na de invoering) in Tilburg. Hiertoe zal de Rekenkamer Tilburg eind 2011 een onderzoeksplan uitwerken. Het daadwerkelijke onderzoek zal in 2012 plaatsvinden.